

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

22-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Sept. 14-én.

Felhívás. A hadseregnek czélbavett szapartása egyszersmind a tábori kar, a hadmérnöki és tüzéri kar, — nem különben az aknászok, árkászok és utászok tetemes szapartását és illetőleg ezen testek alkatását szükségessé tevén, azok, kik e külön hadágazatok akármelyikében képességgel bírnak, ezenel felszólítatnak, hogy a hadminister hivatalában mielőbb jelentkezzenek, miszerint a képességöknek megfelelő minőségben alkalmazni lehessen. Mennél kevésb számmal vannak eképpen kiképezettek, annál díszesb alkalmazásra és kintüntetésre tarthatnak számot.

A haza minden érdemet elismer és jutalmazni kész úgy a honfiakban, mint az idegenekben, kik tehetségöket ő felségének s az országnak felajánlják. Azért elvárom, hogy minél számosabbban és minél gyorsabban jelentkezzenek. — Kelt Budapesten sept. 5-ön 1848. Bel- és helyettes hadügyminister Szemere Bertalan.

A hadügyministeriumhoz Kis ezredestől következő tudósítás érkezett:

„Nagybecskerek, sept. 3-kán 1848. Tegnap rövid tudósításom folytán jelentem, hogy az elsánczolt perlászi tábor három órai ostrom után elfoglalván, az ellenség tüzérei hősien elszánt seregem által mindnyájan leszuronyoztattak. Kik az ellentállók közül meg nem ölettek, futásnak eredtek és ez hiehetően meg fogja rettenteni a határvidékieket.

Két egyfontos, öt háromfontos és két hatfontos álgyun kívül egy bombaálgyu és tetemes mennyiségű lőszer foglaltatott el, és egy 6 fontos álgyu leszereltetett: az elfoglalt álgjuk közül 6-ból egy telepet alakítok.

A megtámadás tervét, a tett rendelkezéseket és a megtámadás részleteit, valamint azon

tisztek, altisztek és közvitéztek neveit, kik ezen jeles, de elszánt útközetben magukat különösen kitüntették, akkorra fogom béjelenteni, midőn a részletes tudósításokat összeállítandom; addig is különös dicsérettel említem az ostromló gyalogság parancsnokát Vettert, a Mihály nevű ezredalezredessét, ugyszinte tábori tisztemet Kohlmann 52. számú magyar ezredbeli kapitányt, ki terjedelmes szakkörében a legczélszerűbb intézkedéseket tette.

Magyarország jelen viszonyaiban e győzelem elhatározó lehet. Az elsánczolt tábor bevétel után hadamnak egy részével Perlasz felé nyomultam, mely helységet a rácz népességtől elhagyatva találtam. A többi lakosság fejez zászlóval jött előmbe megadását és engedelmességét nyilatkoztatván a királyi főség magyar ministeriumának rendeletei iránt. A helységben, melyet minden tekintetben kiméltem, még 30 mázsa lőport találtam.

A helység a pusztitástól megkiméltetett.

Holnap mozgó csapatokat küldök a Temes melletti Botos, Tomasovác, Orlováth és Farkasdin határhelyekre; — megszálvagyom Perlaszt is, részint az engedelmesség biztosítására, részint megóvására, a ráczok lehető megtámadásai irányában.

Mostani hadhelyzetemből önként következő további művelményeimről szerencsém lesz jelentéseimet időről időre békülden.

A hadügyministerium következő tudósítást vett Hadik Gusztáv tiszántuli nemzetőrségi parancsnoktól:

Nagybecskereken, sept. 3-kán 1848. Kedves kötelességemnek ösmerem béjelenteni, miképpen a parancsnokságom alatt álló herczeg Voronyeczky pesti önkéntes két vadász század,

ugy a bihari csatában részt vett nemzetőrök és az aradi tüzekek, jóllehet ezek egyet kivéve mind ujonczok, a tegnapi perlászi csatában oly kitünő bátorságot, és komoly elszántságot tanúsítottak, mely a legnagyobb dicséretre érdemes.

Herczeg Voronyeczki lováról leszálván serregét személyesen vezette az ostromba.

Kiss Pál, porosz herczeg Mihály ezredbeli kapitány a vitézséggel vezérlett bihari nemzetőrséget saját példája által anynyira buzdította, hogy e tökéletlenül fegyverzett derék nemzetőrök halál megvetéssel követték a sorkatonaság szép példáját, mert az ellenséget egy sűrű erdőből és nádashól kiüszvén, legjobb sikerrel még az ostromban is részt vettek; ezen bátorság annál dicséretesebb, mivel a fegyver-forgatásban Kiss Pál kapitány fáradozásai mellett csak most gyakoroltatnak.

A pesti vadászszeregben a lelkesedés oly nagy és enyészethetetlen, hogy a kórházba érkezett sebesültek és csonkítottak is még mindig kiáltották „éljen a magyar!”

Számosabban tüntették ki magukat, kiknek neveit legközelebb léssen béjeleneni szerencsém.

Bécs sept. 8-kán. Egy kissé többet irok szokottnál — de halljuk édes hazámiai! — a vész nagy. Ki tudja irok-é még többet innen, vagy sem?

A magyar küldöttség 6-kán este felé megérkezett. Az napon, melyen Esterházy mind a felségnél mind a miniszerelnöknél beadta lemondását, minthogy a jelen körülményekben eljárása hatástalan.

A küldöttség megjelenése a várost felvillanyozta. Irányunkban a rokonszenv váratlanul felébredt, s szájról szájra jár a hír, miként az osztrák ministerium tanácsa szerint a magyar alkotmányosság ellen elnyomó hatalom emelkedik.

Ma reggel már falragaszok valának olvashatók, sőt mindenütt vehetők érdekünkben.

Tegnap délelőtt a magyar küldöttség a volt

cancellariai épületben tanácskozmányt tartott, melyben az alsó ház elnökének, mint a küldöttség vezérének következő előadásában történt megállapodás:

Felséges ur!

Az Erdélylyel egybeolvadt Magyarhon nevében jövünk Felséged elejbe, mely a felséges uralkodóház iránt századokon át tántorithatlan hűségének érzetében megkívánja, hogy az ország jogainak sértetlen megtartásában koronázott királya által támogattassék.

Ferdinánd volt Felségednek uralkodó házából az első, kinek Magyarország, s Leopold, kinek Erdély önkénytelen szabad akaratából és jogának teljességéből fejére tevő királyi szent koronáját, és ez által bizonyos feltételek alatt átadá ez alkotmányos ország feletti uralmat. De ezen feltételek Felségednek elődei által több mint három századon által nem teljesítettek.

Magyarország Felségednek nem fegyverrel meghódított tartománya, hanem egy oly szabad ország, melynek alkotmányos szabadságát, önállását és függetlenségét Felséged koronázási esküjével biztosítá és megpecsételé.

Azon törvények által, melyeket Felséged folyó évi april hó 11-kén legfelsőbb királyi jóváhagyásával szentesített, csak azon feltételek teljesítésének, melyek I-ső Ferdinánd koronázásától kezdve, minden királyok által számtalanszor megígértettek.

Éz ezen a nemzet megnyugodva, régi hűséggel s a szabadság-kölcsonözte keltöztetett erővel készen állott a több oldalról fenyegető veszélyek közepette, Felségednek trónja fentartására.

Most Magyarországnak több részein pártütés van, melynek vezérei folytonosan nyíltan azt állítják, hogy az uralkodó háznak érdekében és Felséged nevében ütöttek pártot és zendültek fel, a magyar nemzetnek Felséged által ismételve törvényileg biztosított szabadsága és független önállása ellen.

A magyar hadseregnek egyik része az aus-

triai monarchia érdekében, Olaszországban vérezik, s a csatatéren diadalbábérokat arat, addig míg ugyanezen seregnek másik része Magyarországon néhány idegen érzelmű tisztektől arra izgattatik, hogy az ország törvényes kormányának az engedelmisséget mondja fel.

A bécsi ministeriumnak a magyar kormányhoz küldött hivatalos közleményeiből immár tisztán áll, hogy azon pártütésnek, mely Magyarország alvidékein a békés falvakat porrá égeti, ártatlan aszszonyokat és gyermekeket a barbár népek szokásait túlhaladó kinzással végzi ki, — mint szinte azon pártütésnek is, mely Magyarországot Horvátországból ellenséges beütéssel fenyegeti, sőt már Fiumét a magyar kikötőt, és a Slavoniai megyéket is, minden legkevesebb ok nélkül el is foglalta — mozgó rúgója nem más, mint Felséged legközelebbi köréből kiinduló azon reactionalis törekvés, mely magának czélul tűzte ki Magyarország törvényes önállását, és a népnek szabadságát megsemmisíteni, s a Felséged dicsőült ősei, s magának Felségednek koronázási esküje következtében szentesített törvényeket széttépve, Magyarország kormányzatát az austriai kormánynak kezébe vezetni, és ezáltal Magyarországot mint fegyverrel meghódított gyarmatot az osztrák birodalomba beleolvasztani.

A reactionnak ezen törekvései vészbe dönthetik a mindég hű magyar nemzetet, de okvetetlen vészbe fogják dönteni Felségednek trónját.

A magyar törvényhozás Felségednek felszólítására a haza védelme végett, már két hónappal ezelőtt öszszegyült. Joggal követeli a nemzet, hogy Felséged a törvényhozást nagy munkájában, királyi méltóságának egész súlyával támogatassa azon törekvésében, mely törekvés a haza megmentésére levén irányozva, Felséged királyi trónjának sértetlen épségbeni fentartásával ugyanazonos.

Ennek következtében a magyar nemzet nevében kérjük Felségedet:

Méltóztassék sikeresen rendelkezni, hogy az ellenség előtt jelenleg nem álló magyar hadse-

regek minden halogatás nélkül rögtön Magyarországra bévonuljanak, s a ministerium rendelkezése szerint honvédelmi kötelességöket vitézül és hiven teljesítsék.

Parancsolja meg Felséged királyi kegyelme elvesztésének és a törvényes büntetésnek sulya alatt, hogy mindennemű hadsereg, mely Magyarországon van a pártütők ellen, bárkinek nevét és zászlóját bitorolják is, — a magyar törvény fentartásának, és az ország védelmének kötelességét pontosan teljesítse.

A magyar nemzetnek elhatározott szándoka a horvát és magyar nemzet között fenforgó nemzetiségi és beligazgatási kérdéseket még jelen országgyűlésen, az egyenlőség, testvériség, szabadság és közös alkotmányosság alapján megoldani és kiegyenliteni. Horvátország jelenleg katonai zsarnokság alatt van, és ez által Horvátország polgárai megakadályoztatnak törvényes kívánataiknak a magyar törvényhozás eleibe lendő juttatásától. Tegyen azért felséged sikeres rendelkezéseket, hogy a horvát nemzet eme zsarnokság alól felszabadítva, szabadon nyilatkozhassék. A pártütőleg elfoglalt slavoniai megyék és Fiume pedig azonnal visszaadassanak.

A magyar nemzet nem kételkedik, hogy Felséged körében egy öszveesküvés létezik, mely Felséged minden népeinek ifju szabadságát, és magának Felségednek őseitől öröklött trónját kockáztatva, reactionalis törekvéseiben czélul nyomorult önhasznát tűzte ki. Méltóztassék Felséged, mindezeket királyi magas köréből eltávolítani, s a büntetendőket megbüntettetni.

Kívánja a magyar nemzet, méltóztassék Felségednek a magyar országgyűlés által már felterjesztett törvényeket királyi jóváhagyásával szentesíteni, és a nemzet körébe azonnal lejöni, és a törvényhozásnak, s az alkotmányos kormánynak működéseit királyi jelenlétével ön maga személyében gyámolítani és vezérleni.

Felséges Ur! a magyar nemzet életének jelen perczei anynyira fontosak, hogy e hű nemzet ígéreték és halogatások veszélyének magát

ki nem teheti. Alattvalói hűséggel kérjük azért Felségedet, hogy kívánatainkat rögtön teljesíteni, különösen pedig Magyarországra haladék nélkül megjelenni annál inkább méltóztassék, minél bizonyosabb az, hogy ezen kérésünk teljesítése nélkül Felségednek hű nemzetében a bizodalom szent kapcsa megingattatva, a törvényes eszközök sikeres használatában elszibbasztott magyar ministerium a belbékét és rendet helyre nem állithatja, és a nemzet oly térre szoríttatnék, melyet magának nem választott, de melyet elhagyatva fejedelme által önfentartása kötelességének érzetéből követni lesz kénytelen.

Felségednek gyors elhatározásától függ ezen megmérhetlen veszélyek elhárítása. Járuljon Felséged királyi hatalmának mérlegbe vetésével a haza megmentéséhez, és a magyar nemzet tántorithatatlan hűséggel fogja Felségednek trónját támogatni. —“

Ez előadást a Felség egyenes kívánatára, hogy az adandó válaszban megállapodhassék, Deák minist. ur kezébe juttatta.

A küldöttség jónak találta, hogy még színre se legyen eljárásában semmi, minek a netalán következő siker-hiányt a rossz akarat a magyar nemzet nyakába kanyarithassa.

A fejedelemhez ma déli 12 órakor megy a küldöttség. A következők bizonytalan. — De hiszem, hogy a jog és igazság terén álló magyar nemzet nem remeg, mint azt is hiszem, hogy a bűnrovást a sors rövid időn lerovja. Isten ve-lünk! — V.

Frankhon az Austriának ajánlott közbenjárásra a választ már meguntá várni. A hosszsú hallgatást nem-akarásnak veszi, vagy sértő lenézésnek s gaz csalfáskodásnak Frankhon ellen. Cavaignac tisztán kimondta: ha szabott idő alatt az ajánlott közbenjárást az osztrák nem fogadja, a francia sereg átlépi az alpeseket, és a fegyverszünet végével segíti a piemonti tábor.

Még nem tudni tisztán, viszszautasítá-é Au-

stria a közbenjárást. Anynyi világos, hogy a kétfejű sást a reactio körmei rutul megcsipték, s egy europai vészes háboru kitörése mind hi-hetőbb kezd lenni.

Petersburgi és berlini futárok, kik 6-án érkeztek Bécsbe, mint mondják, eldöntő befolyást gyakorolnak arra, hogy az osztrákok a hű magyaroktól minden igazságot megtagadjanak.

Székely huszár véreink aug. 29-én Ó-Becsére érkeztek.

Hösi tettekre még nem volt idejük. De elég idejük sokat, igen is sokat hallani, mire egy hazát imádó kedély felforrván, kéntelen magát elkáromkodni. — Székely véreink úgy nyilatkoztak, hogy ha a vezérletben legkisebb árulást vesznek éssre, a csatát vezérlő fővezért azonnal özszeapritják.

Fiumét bizony elfoglaltatá az exbán a horvát király ő felsége nevében.

A bécsi kormánytól mielőbb parancsolat fog érkezni Vörösmartihoz, hogy Fóti dalát ekép igazítsa ki:

A legelső horvát ember

A király.

A bécsi ministerium csak módosulást szenved, oly formán, hogy a reactionnak annál több szolgálatot tehessen.

Az osztrák monarchiában minden oly irányt kezdett venni, hogy ha Metternich és Sedniczki visszatérnének, mindent a régi jó rendben fognának lelteni.

Hadügyministerünk Mészáros ott van, hol neve és hivatala igényelik — a táborban s emberül érti kézmivét.

Sept. 1-én a ráczok kirohanának a szenttamási sánczokból Ó kért felgyujtani, de hadügyministerünk, ki a csapatok vezényletét átvevé, nagyszerű győzelmet vön a féktelen vad csoporton, mintegy 700 résztint elesett, résztint el-fogatott.